

Секція: економіка, організація і управління підприємствами

Фещенко О. М.

*к. т. н , доцент кафедри економіки підприємств
Дніпропетровська державна фінансова академія*

Присяжнюк О. М.

*студентка
м. Дніпропетровськ, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛІ «DU PONT» В ПРОЦЕСІ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах актуальним для підприємств є аналіз прибутковості підприємства та виявлення резервів щодо її підвищення. В умовах економії фінансових ресурсів розробка шляхів підвищення прибутковості на підприємстві стає більш нагальним завданням. А тому, застосування різних моделей факторного аналізу прибутковості є важливою складовою фінансової роботи на підприємстві.

Дослідженням найважливіших питань аналізу прибутковості займалося багато вчених, такі як: Бланк А. І., Ван Хорн Дж. К., Гаврилова А. Н., Гречан А. П., Довбня С. Б., Лукіна Ю. В., Мельничук Л. Ю., Заворотній Р. І., Джей Ш., Джоел С. та інші. Проте, практична реалізація факторного аналізу прибутковості підприємств та розробка пропозицій щодо її підвищення потребує подальших досліджень.

У практиці управління фінансовими результатами компанії все більша перевага віддається не окремим показникам, а їх системам, що являють собою набір окремих показників, пов'язаних між собою в логічно-змістовні ланцюжки, коли кожний наступний показник впливає з попередніх і, обов'язково, повинен нести певне змістовне навантаження в процесі формування фінансового результату. Отримані показники можна

представити у вигляді ієрархічно побудованої піраміди, на вершині якої знаходиться стратегічно важливий показник для компанії. Як правило, цей показник є мірою досягнення поставленої головної мети функціонування підприємства. Кожна компанія розробляє і використовує власну систему показників, яка найбільшою мірою відповідає її профілю діяльності і цілям існування. Тим не менше, більшість з цих систем спираються на певну сталу модель. Одна з перших моделей взаємозв'язку окремих показників, яка згодом стала базовою, була розроблена в 30-ті роки XX ст. фахівцями концерну «Du Pont» і отримала назву «Модель «Du Pont» (The «Du Pont» System of Analysis) [1].

Слід відзначити, що модель факторного аналізу компанії «Du Pont» до середини минулого століття не набула широкого розповсюдження. Справжнє визнання до неї прийшло у 50-70-ті роки XX ст., коли модель була головним інструментом корпоративного фінансового аналізу. Своє значення, за думкою багатьох фахівців, вона зберігає і сьогодні.

Система аналізу менеджерів фірми «Du Pont», в першу чергу, досліджує здатність підприємства ефективно генерувати прибуток, реінвестувати його, нарощувати обороти.

В основу аналізу покладено детерміновану факторну модель, що дозволяє ідентифікувати і дати порівняльну характеристику основних моментів, що впливають на зміну того або іншого показника діяльності підприємства (рис. 1) [3].

Вибір рентабельності власного капіталу як результативного показника на вершині ієрархічної моделі пов'язаний з тим, що його величина залежить від рішень, прийнятих керівником у різних сферах діяльності. До того ж, у практичній діяльності оцінки результативності бізнесу в розвинених країнах саме цей показник вважають найважливішим підсумковим показником [2].

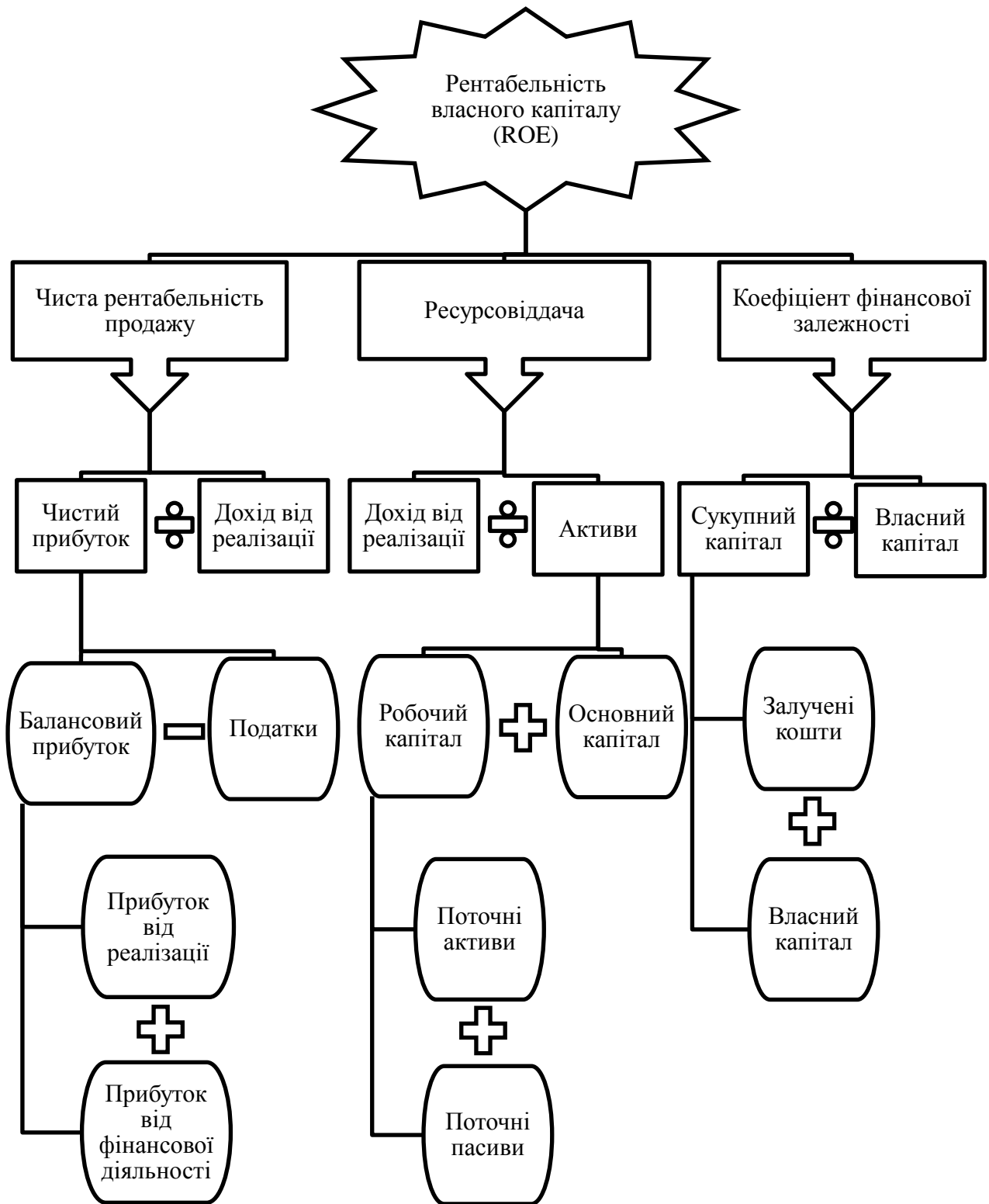

Рис. 1. Модифікована схема факторного аналізу фірми «Du Pont» [3]

Як видно зі схеми, рентабельність власного капіталу(ROE), згідно моделі, розраховується шляхом множення значень трьох показників-факторів: ресурсовіддачі, чистої рентабельності продажу та коефіцієнту фінансової залежності.

Дослідження показників рентабельності проводилося на базі Товариства з обмеженою відповідальністю «Науково-виробничий центр «Дніпротехнології» (ТОВ «НВЦ «Дніпротехнології»), що знаходиться за адресою: 49068 Україна, м. Дніпропетровськ, вул. Леніногорська, буд.129. Підприємство спеціалізується на виробництві мінеральних сумішей для тваринництва і харчових добавок для харчової промисловості.

З метою виявлення тенденцій та закономірностей, аналіз факторних показників моделі «Du Pont» для ТОВ НВЦ «Дніпротехнології» було проведено в динаміці за три роки – з 2012 по 2014 рр., на основі фінансової звітності за відповідні періоди [4], а також з урахуванням цілей функціонування та галузевої приналежності досліджуваного підприємства.

Результати розрахунків наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Аналіз факторних показників моделі «DuPont» для ТОВ НВЦ «Дніпротехнології» за 2012-2014 рр.

Показник	Абсолютне значення показника			Абсолютний приріст (+,-)	
	2012р.	2013р.	2014р.	2012-2013	2013-2014
Дохід від реалізації, тис. грн	7758,5	5725,3	5403,1	-2033,2	-322,2
Чистий прибуток, тис. грн	249,8	-233,4	30,3	-483,2	263,7
Всього активів ,тис грн	1981,5	1756,8	1519,6	-224,7	-237,2
Власний капітал, тис. грн	501,2	560,8	459,3	59,6	-101,5
Чиста рентабельність продажу, тис. грн	0,032	-0,041	0,006	-0,073	0,046
Ресурсовіддача	3,915	3,259	3,556	-0,657	0,297
Коефіцієнт фінансової залежності	3,954	3,133	3,309	-0,821	0,176
<i>Рентабельність власного капіталу</i>	<i>0,498</i>	<i>-0,416</i>	<i>0,066</i>	<i>-0,915</i>	<i>0,482</i>

Отже, рентабельність власного капіталу у 2013 році, в порівнянні з 2012 роком, знизилась на 0,915, а в 2014 році, в порівнянні з 2013 роком,

зросла на 0,482. Така ситуація зумовлена, головним чином, негативними фінансовими результатами, тобто від'ємним значенням чистого прибутку у відповідному році.

Наступним кроком в ході аналізу є оцінка ступеню впливу трьох показників-факторів на результуючий показник даної моделі - рентабельність власного капіталу. Це зручно зробити за допомогою методу ланцюгових підстановок[2]. Результати аналізу впливу факторів на рівень рентабельності власного капіталу ТОВ НВЦ «Дніпротехнології» за 2012-2014 рр. подано в табл. 2.

Таблиця 2

**Аналіз впливу факторів в моделі «Du Pont» для ТОВ НВЦ
«Дніпротехнології» в динаміці за 2012-2014 рр.**

Підстановки, роки	Чиста рентабельність продажу	Ресурсовіддача	Коефіцієнт фінансової залежності	Рентабельність власного капіталу	Вплив фактора (-,+)
2012 р.	0,032	3,915	3,954	0,498	-
1-а підстановка	-0,041	3,915	3,954	-0,631	-1,129
2-а підстановка	-0,041	3,259	3,954	-0,525	0,106
2013 р.	-0,041	3,259	3,133	-0,416	0,109
3-я підстановка	0,006	3,259	3,133	0,057	0,473
4-а підстановка	0,006	3,556	3,133	0,062	-0,411
2014 р.	0,006	3,556	3,309	0,066	0,004

Проведений аналіз впливу факторів за моделлю «Du Pont» для ТОВ НВЦ «Дніпротехнології» в динаміці за 2012-2014 рр. дає змогу побачити, що найбільший позитивний вплив на зміну показника рентабельності власного капіталу у 2012 р., в порівнянні з 2013 р., спричинив коефіцієнт фінансової залежності, що допомогло збільшити даний показник на 0,106, а найбільш негативний вплив - показник рентабельності продажу, зменшення якого спричинило зниження відповідного результуючого

показника на 1,129. Вже у 2014р, в порівнянні з 2013 р., можемо спостерігати значний позитивний вплив рентабельності продажу, її зростання спричинило зростання рентабельності власного капіталу на 0,473, при цьому, в даному випадку, зміна показника ресурсовіддачі вкрай негативно вплинула на результуючий показник моделі, знизивши його значення на 0,411.

Отже, на основі проведеного факторного аналізу ТОВ НВЦ «Дніпротехнології» за моделлю «Du Pont» було виявлено, що найбільший вплив на рентабельність власного капіталу підприємства має рентабельність продажу, а також отримувані прибутки. Отримані результати свідчать про збільшення частки позикових коштів відносно власних, а також про можливу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Забезпечення ефективної господарської діяльності можливе лише за умов здійснення постійного моніторингу всіх сфер господарської діяльності, а також розробки та реалізації заходів, які б дозволяли формувати потенціал високих темпів приросту виробництва та продажу, забезпечували постійний ріст власного капіталу, гарантуючи стабільний економічний розвиток підприємства.

Література

1. Запровадження факторних моделей в оцінювання зростання вітчизняного бізнесу /Р. І. Заворотній //Актуальні проблеми економіки . – 2012. - № 3.
2. Климова Н. В. Экономический анализ/Н. В. Климова. – СПб.: Питер. – 2010. – 192 с.
3. Рентабельність власного капіталу як інтегральний показник результативності діяльності підприємств / Л. Ю. Мельничук//Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. - № 4. – С. 41-46.

4. Фінансова звітність ТОВ НВЦ «Дніпротехнології» за 2012-2014 рр.
(Форма 1-м, 2-м).